Verder moeten hier de **Europese moerasschildpad** (Emys orbiculáris L.) en de **Zwemvoetsalamander** (Tritúrus helvéticus Raz.) nog voorkomen, dat weet ik van betrouwbare waarnemers, maar zelf heb ik deze dieren nog niet waargenomen. Wél vond ik eens de **Boomkikvors,** (Hyla arboréa L.) te Gronsveld. Zij moet op verscheidene plaatsen hier in 't Zuiden worden aangetroffen, doch ook hierover kan ik persoonlijk niet meespreken, evenmin als over de **Gladde slang,** (Coronélla austriaca Laur.), die nu en dan op de St. Pietersberg gevonden wordt.

Met uitzondering van Ringslang en Adder, kan men zeggen dat in 't gebied ten Zuiden van Sittard, al onze reptielen en amphibieën worden aangetroffen, maar deze keer was het mij alleen eens om de zeldzaamheden te doen, zoals zij gelukkig in ons mooie land nog voorkomen.

Er valt hier nog genoeg te bewonderen en waar te nemen, maar..... handen thuis!

Herpeto-geografie en dierenbescherming,

door D. P. van Wijk, Bussum.

Het is opvallend hoe langzaam de herpetologie zich in Nederland gedurende de laatste decennia heeft ontwikkeld. Dit mag wel blijken uit het geringe aantal publicaties in deze jaren op dit gebied. Zowel op min of meer wetenschappelijk terrein, als wat de eigenlijke terrariumliefhebberij aangaat, kwam in het bijzonder de inheemse fauna er karig af.

Een Nederlands standaardwerk, zoals Duitsland er bijvoorbeeld enige kent, missen wij ten enenmale. Wel werden o.a. in verschillende boeken over het aquarium enige hoofdstukken aan de reptilia en amphibia gewijd, doch meestal was dit vrijwel geheel van originaliteit ontbloot. Een van de weinige publicaties van een 15 á 20 jaren geleden, welke m.i. hierop een uitzondering maken is het tweede gedeelte van het album: „Zeewateraquarium en Terrarium" van Portielje, dat op werkelijk belangstelling wekkende wijze iets uitgebreider de terrariumliefhebberij behandelt.

Zo valt het m.i. in de Fauna van Van Kampen en Heimans op, dat het over het algemeen vrij oude stof is, waaruit men bijzonderheden over verspreiding en dergelijke moet putten.

Vermelden wij tenslotte nog de vruchteloze pogingen om in die jaren een terrariumvereniging in het leven te roepen, dan blijkt uit alles wel dat de herpetologische belangstelling in Nederland — in tegenstelling tot enkele andere landen — uiterst gering was. Hoe moeilijk het was om in die jaren behoorlijke gegevens te verkrijgen over de verspreiding van reptilia en amphibia, laat zich dan ook indenken, al werden wel pogingen in deze richting ondernomen (bijvoorbeeld de Kikkerenquête van Heimans, 1927).

In het begin van de laatste oorlog echter bleek de belangstelling voor de herpetologie snel toe te nemen. In 1941 mocht het dan ook gelukken een vereniging op te richten, welke weldra op elk gebied van de terrariumkunde haar activiteit ontplooide, waardoor in 1944 de Herpeto-Geografische Dienst van de Nederlandse Vereniging van Terrariumhouders „Lacerta" ontstond. Door het beter contact, dat nu tussen de geïnteresseerden gelegd was, kon deze dienst reeds vrij veel waarnemingen verzamelen (bijna 700), waaronder verscheidene welke afweken van de tot nog toe bekende feiten.

Ofschoon de naam van de dienst slechts aangeeft, dat het hier gaat om de geografische verspreiding van reptiel en amphibie, op welk gebied nog zeer veel merkwaardigs op oplossing ligt te wachten, is dit toch niet het enige doel. Daar op de door deze dienst uitgegeven zogenaamde documentatiekaarten van elke waarneming niet alleen de geografische ligging doch ook een beschrijving van het terrein, het(de) dier(en), datum, uur, aantal, grootte, geslacht, vermoedelijke leeftijd, voedingstoestand en weersgesteldheid, verlang wordt, ontstaan nog andere mogelijkheden, waarvan wij er één hier nader willen bespreken.

Met deze uitgebreide gegevens hopen we namelijk onder andere een inzicht te krijgen in de leefwijze van het reptiel of amphibie en de daarmede al of niet gepaard gaande, soms zeer beperkte, verspreidingsmogelijkheden in ons land.

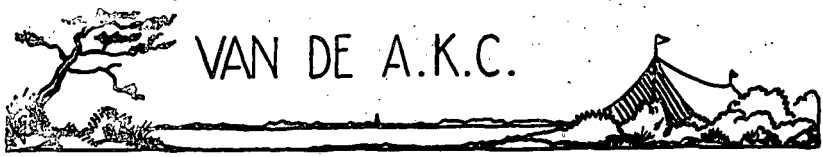
Dat de cultivering en de grote bevolkingsdichtheid een sterke achteruitgang van de herpetologische fauna van Nederland, althans in kwantitatief opzicht, betekent, zal een ieder duidelijk zijn, doch wordt bovendien door vergelijking van recente met oudere waarnemingen maar al te goed bevestigd. Dit geldt echter niet voor elke soort in even sterke mate en het pogen is nu om aan de hand van de ontvangen gegevens na te gaan, welke soorten het ergst bedreigd worden, of wel de minste mogelijkheden om zich in stand te houden, hebben.

Deze laatste groep zou dan op de een of andere wijze bescherming behoeven, al was het alleen al uit een zuiver natuur-historisch oogpunt, doch hier mag ook nog wel gewezen worden op het buitengewone nut, dat de amphibia en vrijwel alle inheemse reptilia hebben als insectenverdelgers, (in Amerika wordt van deze eigenschap zelfs in de landbouw gebruik gemaakt), een nut dat ernstig onderschat wordt of zelfs iets volkomen onbekends is voor grote groepen van ons volk, die deze dieren met „griezelig", „gevaarlijk" of „giftig" betitelen, niet alleen, (uitsluitend de Adder is in Nederland giftig) doch duizenden exemplaren jaarlijks om deze redenen doden. Dus als bescherming van de zeldzame soorten tegen uitroeiing gewenst is (van de algemeen voorkomende soorten zou men het kunnen overwegen in verband met het nut, dat deze dieren hebben), hoe moet deze bescherming dan eventueel geschieden ? Er zijn m.i. drie mogelijkheden:

Ten eerste door middel van de wet. Ofschoon in andere landen de dieren vaak al lang beschermd zijn op deze wijze, lijkt mij de uitvoering van zo'n wet uiterst moeilijk en weinig effectief voor de zeldzaam voorkomende soorten. Hiervoor is het doelmatiger om van de weinige vindplaatsen „natuurmonumentjes" te maken. (Wat vaak, gezien de aard der biotopen, soms met zeer geringe kosten zou kunnen geschieden). Dit is echter toekomstmuziek, zover zijn wij helaas nog lang niet, want voor enkele soorten, zoals bijvoorbeeld de Muurhagedis en Vuursalamander (Gevlekte landsalamander) zou het o.i. uiterst gewenst zijn reeds nú maatregelen te treffen. (Wij vrezen, dat het voor de Europese moerasschildpad reeds te laat is !)

De derde en laatste, de beste, maar ook de moeilijkste wijze om althans een zekere bescherming van de herpetologische fauna te verkrijgen zal door **voorlichting van de bevolking** zijn. Zoals reeds eerder gezegd betekent de onbekendheid van de mens met het herpes uit vrees en onwetendheid van de eerste vernietiging van het laatste.

Het bevorderen van de populariteit, maar dan in goede zin van het woord, namelijk één die niet verder gaat dan dat de reptilia en amphibia ontzien en niet als ondieren doch als onmisbare onderdelen van het Grote Organisme, dat Natuur heet, beschouwd worden, zal hier de beste remedie tegen zijn, welke bereikt kan worden, niet alleen door het gesproken of geschreven woord en tentoonstellingen, doch ook door de houding van elke waarlijke natuurliefhebber in het algemeen en van de terrariumhouders in het bijzonder.





Zomerkampen 1948.

De Leiderskamp-commissie en de Algemene Kampcommissie der N.N.V. organiseren deze zomer het Zeventiende Leiderskamp voor Natuurstudie alsmede een daarop volgend algemeen kamp in de boomgaarden van: J. Frijns in het gehucht St. Anthoniusbank bij Bemelen,
postadres: Cadier en Keer B 193.
Van Maastricht uit neme men de weg naar Bemelen, alwaar men bij de kerk zuidwaarts afslaat